

under årtusendenas lopp byggts upp en kupol av torv som åt alla håll höjer sig över omgivningen. I detta fall gränsar kupolen inte på någon sida direkt mot fastmark, utan en lägre kärrstrimma, kallad laggen, ligger emellan och uppfångar tillrinnande vatten från fastmarken. Laggen kan vara ganska blöt, och man finner i den bl. a. en låg starrart med vitaktigt vaxbelagda blad, en nordlig art som f. ö. också trivs i det först omtalade kärrstråket. Den heter *Carex livida*. Ett utsökt mönster i blekt gulgrönt bildas av en prydlig representant för vitmossornas släkte, *Sphagnum pulchrum*, »den vackra».

Eftersom mossen är kupolformig måste man gå uppför en liten stigning för att nå dess krön. I den obetydliga kantslutningen växer skvattram (*Ledum palustre*) och martallar, ty här är dräneringen något bättre än uppe på det nästan alldeles trädlösa planet. Detta är översållat med grunda fördjupningar, kallade höljor, mellan ljungklädda tuvor. Av kärrets många växter finns endast ett mindre antal på mossen. Särskilt framträdande är här tuvdu (*Eriophorum vaginatum*) och vitag (*Rhynchospora alba*) samt dvärgbjörken (*Betula nana*), som redan i mellersta Västmanland är ganska spridd i myrarna. I landskapets nordvästra del är den ytterst allmän, nästan allestädes närvarande.

Har man tur ser man tranans karakteristiska fotspår avteckna sig i höljornas nakna torvslam, på ytan överdraget av en av algtrådar bildad, ofta violettefärgad hinna. Dessa kala höljebottnar finner man ofta i Västmanlands mossar, i synnerhet i väster. De är ett stadium i en utveckling som även ägde rum i forna tider och då ledde till bildningen av de stora höljegölar som vi snart skall skildra. Andra höljor växer däremot igen med fuktighetsälskande vitmossor, gulbruna eller grönaktiga till färgen, avlösta av röda arter och till sist av en mörkbrun, tuvuppbyggande art, *Sphagnum fuscum*. Tuvorna bryts emellertid ned och deras rester dränks åtminstone delvis, så att man i regel finner tuvtorv om man gräver ett eller ett par spadtag i höljorna.

Mossekupolen är något sned, ett drag som ansluter till västligare och nordligare, starkare snedlutande typer av myrkomplex. Den sida, som har den större slutningen, visar här vackert ett allmänt drag i myrens hydrotopografi, nämligen att höljorna är avlånga och strängt tvärorienterade, d. v. s. trappstegsvis ställda, var och en med sin längdaxel vinkelrät mot den allmänna lutningsriktningen. I dessa stora och mossmjuka höljor växer gärna det förut omtalade spretiga kallgräset, vidare vitagen samt starrarten *Carex limosa* med ett par honax som hänger slakt från stråtoppen.

Den ansenligaste av låglandsmossarna är Bredmossen nära Bjurfors, delvis belägen i Dalarna. Den har smalare laggar och rikligare martallförekomst på mosse-